

Tolvajärveltä

RAJASEUTU- MATKAILU

Suomen
Rajaseutuyhdistys

Suomen Rajaseutuyhdistyksen matkailumajat.

Seuraavassa luetellaan ja selostetaan Suomen Rajaseutuyhdistyksen kesäksi 1934 järjestämät matkailumajat ja matkailijain levähdyspaikat. Niistä saa myös ruokaa ja kahvia. (Yhdistys järjestee matkailuoloihin vain niillä rajaseutualueilla, joihin varsinainen matkailijajärjestömme ei ole toimintaansa kohdistanut).

Ruokaa, virvokkeita ja yösiijaa on majapaikoissa saatavana. Hinnoista on sovittu.

Suomen Rajaseutuyhdistyksen toimisto.

Suomen Rajaseutuyhdistys on järjestänyt alkavaksi kesäksi seuraavat maja- ja levähdyspaikat (niistä saa myös ruokaa ja kahvia) itäiselle rajaseudulle:

Taipaleen retkeilymaja, Tolvajärvellä, n. puolentoista kilometrin päässä maantiestä. Käytettävänä huone ja kuusi aittaa; yhteinen pirtti. Veneitä saatavana. Siisti sauna ja uimaranta. Maja on tarkoitettu myös oleskelua varten. Puhelin on. Hoitajat Maija ja Alho Tiuhonen. — Matka Värttilästä tai Suojärveltä. M. m. postiauto kulkee.

Tolvajärven matkailumaja, Tolvajärvellä (Korpiselässä), Kaukas-yhtiön talossa, R. Korhosen hoidossa. Kolme huonetta käytettävänä. Tolvajärvelle matkustetaan Värttilästä tai Suojärveltä.

Kuusamon kirkolla toimii kansanopisto matkailumajana. Majassa (oppilasrakennuksessa) on runsaasti tilaa. Postiautokulku m. m. Oulusta ja Rovaniemeltä.

Käylän kalastusmaja, Kuusamossa, Käylänkoskella. Lohenonkismahdollisuudet. Opastetaan ja soudetaan alas Kitkajokea Juumaan, (josta edelleen Paanajärvelle). Postiauto kulkee Käylän kautta. Hoitaja Iikka Mustonen.

Juumassa (Kitkajoen suvanto) matkailijat majoittuvat Yli-Juuman taloon. Opastetaan Jyrävän koskelle, samoin saatetaan Oulanka-jokea pitkin Paanajärvelle.

Kiutakönkään erämaamaja, samannimisellä koskella Oulanka-joessa. Lohenonkimismahdollisuudet. Majassa ei ole asukasta. Uusi Käylän—Sovajärven maantie lähellä.

Paanajärvellä majoittaa matkailijoita, tilaisuuden mukaan, Punaisen Ristin sairausmaja. Voidaan tehdä moottoriretkiä Paanajärvelle.

Sallan matkailumaja, Kuolajärven kirkolla, on Heikki Korhosen »virallisen» majatalon yhteydessä. Sallatunturi ja Rohmoivatunturi lähellä. Majasta alkaa retkeilyreitti (autoin, venein, jalkaisin) Aapajärven, Nivajärven, Jäniskönkään kautta Vuorijärvelle, Kurtille ja takaisin Sallaan. Opastaja Aapajärvellä, isäntä Esa Junnttila. — Toinen reitti haarautuu Nivajärven päästä tai Jäniskönkäältä Jyrhämään ja siitä 2 peninkulmaa moottorilla Tuutikylään, jossa on jo maantien pää ja voi puhelimitse tilata auton Kuusamosta. Matka edelleen Kuusamoon Paanajärven tai Kiutakönkään kautta. — Asiamies Kuolajärvellä nimism. Kaarlo Kaitera.

Jalkamatkailureittejä rajaseuduilla.

Seuraavassa selostetaan eräitä jalkamatkailureittejä rajaseuduilla. Jalkamatkailuun yhdistetään usein veneuskua ja, matkailijan harrastuksen mukaan, kalastusta.

Selonteko ei suinkaan ole tarkoitettu tyhjentäväksi. Tällaisia reittejä olisi laajalla rajaseudullamme melkein pä miten paljon tahansa, tietysti muillakin, kuin tässä esitetyillä alueilla. Joka tapauksessa on tässä nyt — itäiseltä rajaseutualueelta — eräitä reittejä jalkamatkailua harrastavalle yleisölle opastukseksi.

Suomen Rajasetuyhdistyksen toimisto.

Reittejä Kuolajärvellä.

Majoituspaikkana Sallassa s. o. Kuolajärven kirkonkylässä on Heikki Korhosen matkailumaja. — Asiamies; nimismies Kaarlo Kaitera.

Retki Sallatunturille. Matkailijan on syytä käydä mahtavalla Sallatunturilla (n. 600 m.). Sinne on majapaikasta matkaa n. 6 km. Tunturi on siksi näkyvä, että sinne osaa oppaattakin, mutta jos aiotaan käydä myös Rohmoiva-tunturilla (650 m.), kuten suotavaa olisi, on ainakin silloin opas hyvä olemassa. Viimemainittu on noin 3 km kauempana kuin Sallatunturi.

Taipaleen retkeilymaja.

Nivajärven — Vuorijärven — Kurtin reitti. Tämä mielenkiintoinen saloreitti alkaa Sallasta autolla Aapajärven rantaan (n. 2 ½ penink.), E s a J u u t i l a n t a l o o n, josta saadaan opas, soutaja. (Veneeseen mahtuu 4—5 henkeä; jos retkeilijöitä on enemmän, saadaan toinen vene). Kaunista kapeata Aapajärveä soudetaan n. 5 km, sitten kävellään n. 6 km vedenjakajan poikki Pyhäjärven rantaan. Pyhä- ja Nivajärviä soudetaan taas n. 6 kilometriä viimeksi mainitun järven itäpäähän. Nämä järvet ovat kapeat ja korkeiden jyrkkien vaarojen reunustamat. Soudetaan siis 5—6 km katkeamattomassa, syvässä rotkossa. Tämä järvimatka on aivan erikoinen ja meidän maassamme varmaan ainutlaatuinen.

Nivajärven itäpäässä saattaa opas n. 4 km kuuluisalle Jäniskönkälle (»Niagara pienoiskoossa»), joka on Kutsajoessa. Jäniskönkäältä voi opas palata, sillä nyt alkaa pilkoitettu polku Vuorijärven rajakylään (matkaa n. 15 km). Täällä voi majoittua E r k k i

Lassilan taloon. Myös sikäläisen Punaisen Ristin sairausmaja on matkailijoita auliisti majoittanut. Vuorijävellä voi puhelimitse tilata auton Sallasta ja lopettaa salokierron tähän tai voi jatkaa sitä pohjoiselle suunnalle, Kurtille ja Tuuntsan laaksoon (kävelypolku n. 2 penik.). Kurtilta pääsee maanteitse Sallaan (auto puhelimitse). — Kierto Sallan Lapissa, hakkaamattomien metsien halki, on erittäin mielenkiintoinen ja suositeltava.

Kuolajärven — *Kuusamon* reitti eroaa edellisestä Nivajärven itäpäässä ja jatkuu jalkamatkalla (5 km) Jyrhämän taloon. Aapajärven opas palajaa takaisin, ja matka jatkuu Auhti- ja Niluttijärveä (20 km) Tuutikylään. Tähän voi tilata Kuusamosta puhelimitse auton. Matka Kuusamoon Paanajärven (ja Nuorusen) tai Kiutakönkään ja Käylän kautta.

Reittejä Kuusamossa.

Kitkajoen ja Oulangan salomatkareitit ovat rajaseutumatkailijoiden erityisessä suosiossa. Lähtökohtana on tällöin Käylä

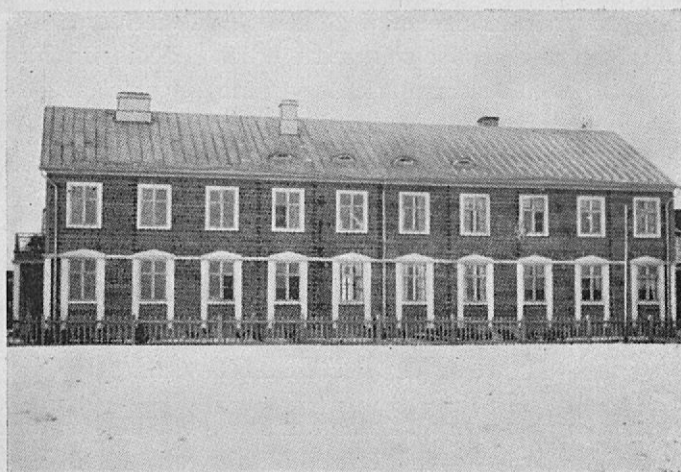

Tolvajärven matkailumaja.

kalastumaja. Käylänkoski on Kitkajärvestä lähtevässä Kitkajoessa, joka laskee Oulankajokeen, mikä taas virtailee edellämainittuun Paanajärveen. Käylä on Kuusamosta Kuolajärvelle vievän maantien varressa. Kuusamosta Käylään mentäessä sopii käväistä

aivan tien vieressä sijaitsevalla Rukatunturilla, johon aurinko juhannuksen aikana näkyy. Tunturille, joka kylläkin on pieni, on helppo pääsy. — Käylässä voi onkia lohia ja muuten kalastella.

Käylästä voi tehdä retken *Kiutaköncäkälle* — lohenongintakoski ja komeat vesiputoukset Oulankajoessa; erämaamaja matkailijoita

Kuusamon matkailumaja.

varten. — Uusi Käylän — Sovajärven maantie sivuuttaa Kiutaköncäkään, eikä opasta siis tarvita.

Käylästä on järjestetty vene- ja jalkareitti alas pitkin Kitkajokea Juumaan. Kalastaa voi matkalla. Juumassa majoitutaan Yli-Juuman taloon. Tästä opastetaan (esim. edestakaisin) jyrkälle ja ihmeelliselle Jyrävänkoscalle. Talossa voi levähtää kunnes jatketaan matkaa Yli-Juumasta saatavien oppaiden kera ensin n. 7 km maamatka Oulangan rantaan, josta tätä syväuomaista ja mutkaista jokea pitkin soudellaan Paanajärvelle. Mainittakoon muuten, että niin Käylässä kuin Paanajärvelläkin kulkee tasavallan postiauto.

Nuorunen. Paanajärven ja Kuusamon kirkonkylän väliseltä maantieltä, Vuotungista, sopii lähteä Nuoruselle. Maantietä aluksi 18 km Tavajärvelle, siitä pyydetävä opas, jonka johdolla soudetaan ensin Tavajärveä ja nouseaan sitten polkua myöten Nuorusen tunturille (keskikesän yöaurinko näkyy 3 viikkoa). Laajat näköalat

valtakunnan rajan molemmin puolin. Tunturi on napapiirin eteläpuolen tuntureista korkein (585 mm).

Iivaara. Sinne sopii lähteä esim. autolla Kuusamon kirkolta. Naamankajärven rantataloista pyydetään opas. Soudetaan muutamia kilometrejä mainittua järveä ja sitten polkua Iivaaralle (470 m), josta on erittäin kauniit ja vaihtelevat näköalat ja keskikesällä yöaurinko.

Reittejä Kainuussa.

Kainuun tuntijan A. Fräntin mukaan selostamme seuraavat reitit Kainuusta:

Hallan reitti. Hallan kuulu talo on Hyrynsalmella. Tähän tunnettuun jääkäritaloon sopii mennä joko Hyrynsalmen kirkonkylästä tai Kivelän torpan luota (Suomussalmen maantie). Kummastakin matkaa alle 10 km.

Möttösenvaaran reitti. Ristijärven kirkonkylästä voi

Käylän kalastusmajan pihamaalta.

polkumatkailija suunnata kulkunsa Sotkamon maantietä n. 5 km ja sitten poiketa Mustanvaaran kylätielle, jota n. 4 km kulkién tullaan Pyhännänskoskelle, josta saa polkutien jalkainsa alle ja pääsee Manilan talon kautta Möttösenvaaran taloon, joka on keskellä Risti-vaaran saloa.

Vihtamon—Sotkamon reitti. Vihtamon pysäkiltä jalkaisin Pussilan laivalaiturille. Matka n. 12 km, osittain maantietä, osittain polkutietä. Komeita maisemia. Taloja, joista saa ruokaa.

Kiutakönkään erämaamaja talvella.

Vuokatin reitti. Vuokatin asemalta yli Vuokatin vaaran ja samalle asemalle takaisin. N. 10 km kierto.

Kuluntalahden—Torvelon reitti. Jalkamatka Kuluntalahden rautatiepysäkiltä paikallistietä Torvelon taloon Oulujärven rannalla. Saa nähdä m. m. Salmijärven ja voi nousta Häikiönmäelle ihailemaan näköaloja.

Koutaniemen—Vuoreslahden reitti. Kajaaninjoessa olevalta Koutaniemen laiturilta polkutietä Vuoreslahden kylää, josta kyläntietä takaisin Kajaaniin. Matka noin 20 km.

Reittejä Karjalassa.

Koitereen reitti. Uimaharjun asemalta maantietä Kivilahteen, Koitereen rannalle. Matka toista peninkulmaa. Kivilahdesta moottoriveneellä Koierta myöten Hiiskoskelle, josta äsken valmistunutta maantietä myöten Koitajoen suuntaisesti ed. mainitulle Uimaharjun—Kivilahden maantielle. Matkalla ehdottomasti poikettava Pamilolle, Koitajoen mahtavalle koskelle. Oppaan voisi pyytää esim. Kontiovaaran tienoilta. Matka koskelle n. 4 km.

Matka Hiiskoskelta Uimaharjuun on parin peninkulmaa. — Kiintoisa reitti, jolla saa nähdä Koitereen ja Pamilon.

Reittejä Raja-Karjalassa. Retkeilijäin majapaikaksi ja keskuukseksi on Suomen Rajaseutuyhdistys järjestänyt kaksi matkailumajaa Tolvajärvelle, nimittäin Tolvajärven matkailumajan Tolvajärven kylässä ja Taipaleen retkeilymajan Tolvaharjujen kohdalla, n. 1½ km:n verran syrjässä varsinaisesta maantiestä. Viimemainittu on tarkoitettu oleskeluakin varten. Molemmissa majoissa saa täysihoitoa. — Eri retkeilyreiteistä Raja-Karjalassa selostamme erään tämän maakunnan tuntijan ja jalkamatkailun harrastajan (*Eliel Vartiainen*) laatiman suunnitelman.

1) Loimolan asemalta metsänvart. Jaatisen, n. s. 10 km., (joko moottorivenekyydillä tahi myös asemalta autolla); edell. — Kontro n. 14 km.; edell. — Shemeikka, n. 5 km.; edell. — Ristsalmi, n. 12 km.

Tämä on varsin suositeltava lyhyen matkan reitti kahden pääliikenneväylän välillä. Kaunista salopolkua, komeata metsää, loppupuolilla runsaasti korpijärviä ja harjuja. Kontrossa vielä nähtävänä vanha savupirtti; kuuluisassa Shemeikan kylässä kannattaa käydä kalmistosaarta katsomassa.

Paanajärven sairausmaja.

2) Loimola — Hynninen — Vilokki — metsänvartija Mielonen — Muuanto, n. 20 km.

3) Soanlahti — Jalovaara — Muuanto — Kontro — Shemeikka — Ristsalmi. Muuannosta Shemeikkaan n. 23 km. Korpipolkua. Erä-

maaretkelijälle suositeltava. Jos aikaa on täpärästi voi Alatun asemalta ajaa autolla suoraan Muuuntoon.

4) Soanlahti — Jalovaara — Muuanto — Pakkulinvaara — Tolvajärvi. Aluksi Muuannosta venekyydillä Koverojärven päähän. Reitti Muuannosta Tolvajärvelle n. 20 km.

Sallan matkailumaja.

5) Värtsilän asema — Sammalvaara, n. s. 12 km.; edell. — Kitsunvaara, n. 15 km.; edell. — Säränysvaara, n. s. 8 km.; edell. — Koskonselkä, n. 5 km.; edell. — Kuikankylä 2 km.; edell. — Lehmi-
vaara, 7 km.; edell. — Säynevaara, 3 km.; edell. — Eevanvaara, 6 km.; edell. — Tolvajärven kylä, 4 km.

Tällä reitillä ovat metsänvartijatorpat sopivimmat pysähdyspaikat.

6) Tolvajärven kylä — Taipale, veneellä 4 km.: Tolvaharjun tietä 9 km.; edell. — Hirvasvaara, 5 km.; edell. — Timinänselkä, 5 km.; edell. — Honkavaara, 7 km.; edell. — Haukivaaran kylä, 3 km.; edell. — Yläjärven kylä, n. 13 — 15 km.; edell. — Ägläjärvi, maanteitse.

7) Sama alku kuin edellisessä Yläjärvelle asti, josta oppaan johdolla Vieksjärvelle ja sieltä edelleen Möhköön ja Ilomantsiin.

8) Sama alku kuin edellisessä Honkavaaraan asti, josta mahdollisesti saadulla venekyydillä lasketaan Tolvajoki pienine koski-
neen Melaselkään ja sieltä jatketaan edelleen joko vesiteitse tai
maitse Ilomantsiin.

Honkavaaraan pyrittäessä voidaan myös käyttää venekyytiä
Ristsalmesta.

9) Suvilahti — Annantehtas — Salonkylä — Kivijärvi — Korpi-
järvi — Vieksinki — Shemeikka — Ristsalmi — Tolvajärvi.

10) Retkeilyjä Suojärven rajakyliin, kuten Hautavaaraan ja
Kaitajärvelle.

11) Erämaareitit Korpiselän — Suojärven väliseltä tieltä poh-
joiseen Ilomantsin pitäjään, lähtökohtana joko Tolvajärvi, Äglä-
järvi tai Vuontele, josta Vegaruksen ja edelleen Salmijärven kautta.
Tiet (Salminjärven kautta pääsee autollakin) vievät syviin, osaksi
koskemattomiin erämaihin, polkujen seuraillessa harjanteita ja
soitten välisiä kannaksia. Osittainen opastus tarpeellinen.

12) Loimola — Käsäselkä, 40 km. Kylätie, jonka varrella on
kaksi metsänvartija torppaa kulkee valtion metsien lävitse ja ohitse
kauniiden Hiisjärvien. Käsäselästä voi salomaitse oppaan johdolla
jatkaa suoraan Salmiin tai maanteitse Impilahdelle.

13) Venematka kesäkuussa uittojen päätyttyä Torasjokea myö-
ten Salmijärveltä Kaitajärvelle, n. 80 km. Koko matka todellista
rajasalotaivalta, puolikymmentä koskea ja tulista nivaa saa pудо-
tella alas. Tämän kiintoisan matkanteon mahdollisuudesta on edel-
täpäin hankittava tieto Suojärven pohj. hoitoalueen metsänhoita-
jalta Annantehtaalta ja paikallisilta metsänvartijoilta.

Rajaseutumatkailijain on hankittava n. s. rajaseutupassi (länsi-
rajan pitäjiin ja Korpiselkään ei tarvitse passia, eikä siis Tolvajär-
vellä käyntiin, mikäli ei kuleta Suojärven kautta). Passin saa ku-
kin kotipaikkansa poliisiviranomaisilta. Valokuva ja papinkirja
on passia hankittaessa tarpeen. Lunastusmaksua ei kanneta.

Jalkamatkoilla on oleva vedenpitävät jalkineet ja Lappia kah-
latessa varsikengät.

SUOMEN RAJASEUTU- YHDISTYS

Johtokunta:

Maanvilj. n. U. Brander, toht.
rva Tilma Hainari, prof. I. A.
Hallakorpi, toht. Kaarlo Hän-
ninen, toht. Mauno J. Kotilai-
nen, reht. Lauri Pelkonen,
opettaja Pekka Puhakka, koulu-
neuvos A. J. Tarjanne, maist.
Yrjö Vuorentaus

Toimihenkilöt:

U. Brander, puheenj., A. J.
Tarjanne, toinen puheenj., Pek-
ka Puhakka, sihteeri ja rahas-
tonhoitaja.

JÄSENMAKSUT: 25 mk. vuosijäsenet; 100 mk.
perustavat jäsenet 15 vuotena tai 1000 mk. kertakaikkiaan. Jä-
senet saavat „Rajaseudun” ilman lisämaksua.

TOIMISTO: Helsinki,
Nervanderink. 11, puh. 44 238.
